

Magán és perjogi rendelkezések a tejrendeletekben. A mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. évi XLVI. t.-c. 12. §-a a törvény végrehajtásával a földművelésügyi minisztert bízta meg azzal, hogy e részben a belügyi és kereskedelemügyi miniszterekkel egyetértőleg intézkedik.

Ezen törvényes felhatalmazás alapján a korábbi rendeletek (38.286/1896. F. M. sz. rendelet 8. §. 1. a) pontja, — a 24.323/1909. F. M. és 82.500/922. F. M.) hatályon kívül helyezésével bocsátotta ki a 71.000/1924. F. M. IX. B. sz. rendeletét a tej forgalmának szabályozásáról (1924. évi január 25.).

Az 1895. évi XLVI. t.-c. 1. §-ának 2. bekezdése viszont arra hatalmazza fel a földművelésügyi minisztert, hogy a fenti törvényben említett termények, termékek és cikkek kívül egyéb termények stb. hamisítását rendeleti úton tilalmazhassa.

Bár a fenti törvényhelyben foglalt felhatalmazás csupán „egyéb” termények stb. hamisításának tilalmazására vonatkozik, mégis kifejezetten erre a törvényhelyre való hivatkozással látott napvilágot a 13.000/1933. VII. 2. F. M. sz. és a tej forgalmát szabályozó 71.000/1924. F. M. sz. rendelet kiegészítését tárgyazo rendelet.

Ennek — mint ismeretes — az a fő rendelkezése, hogy a városi tejellátó üzemek útján forgalomba hozott tej zsírtartalmának utolsó határértékét 3.5%-ban állapította meg.

Ezen a törvényes felhatalmazás tekintetében kissé homályos születésű — rendelet folytatását képezi az a további rendelet, amely olyan magán és perjogi rendelkezéseket tartalmaz, amely méltán hívja ki a jogászai kritikát!

Miután — úgy látszik — a fenti rendelet értelmezése körül vita merült fel, rá 3 hónappal megszületett a „13.000/1933. F. M. sz. rendelet egyes rendelkezéseinek értelmezése tárgyában” kibocsátott 14.120/1933. VII. 2. F. M. sz. rendelet, amely az összes törvényhatóságok tudomására adja a következő értelmezési felvilágosításokat:

A 13.000/1933. F. M. sz. rendelet az iparendélyes tejjállalatokra és nem pedig a tejtermelőre vonatkozik; ez utóbbiakra továbbra is a 71.000/1924. F. M. sz. rendelet rendelkezései vonatkoznak; vagyis zsírtartalmat illetően a tejtermelőre továbbra is a 3.3% az alsó határérték, ellenben a tejjállalatra 3.5%.

Annak ellenére, hogy a tejtermelőre a fentiek szerint 3.3% az alsó határérték, mégis a fenti rendelet 3. pontja arra hívja fel a tejjállalatokat, hogy a valahányszor a termelőtől érkező tejkészletnek 3.5% átlagos el nem érő zsírtartalma miatt a tejszállítóval szemben kifogást emelnek, ezt a kifogásukat a szállítóval és az illetékeks vegykísérleti állomással is közölik.

A vegykísérleti állomás fogja felderíteni a rendelet szavai szerint a tej alacsony zsírtartalmát előidéző körülményeket és a „kifogás jogosultságát!!”

A rendelet azonban még ennél is tovább megy és megállapítja

a minőségi kifogás magán, illetve kereskedelmi jogi következményeit is és kimondja:

1. joga van a tejtálaltnak a kifogás közlésétől a hiteles megállapításig „*arlevonást*” (actio quanti minoris) eszközölni.

2. ha pedig az nyer megállapítást, hogy a tejszállító lefölozést. úz, úgy joga van a tej *átvételét* megtagadni (actio redhibitoria).

S mindezek koronáját képezi az a perjogi rendelkezés, hogy „az ebből eredő vitás esetekben” az érdekeltek esetleges panaszára az Országos Tejgazdasági Bizottság meghallgatása után a *földmivclés-ügyi miniszter határoz.*

Nézzük csak közelebbről ezeket a rendelkezéseket!

A törvényes felhatalmazás mikéntjét már érintettem. Hogy az 1895. évi XLVI. t.-c. 2. §. 2-ik bekezdésébe, vagy a 12. §-al kapcsolatos végrehajtási felhatalmazásba mindez beleférne, ahhoz azt hiszem. sok szó fér!

Hogy ezek a rendelkezések egyeznek a K. T. 348. §-ában szabályozott vételár leszállítási és elállási joggal, az nem lehet vitás.

Hogy ezek a rendelkezések, hogy férnek össze az 1869. évi IV. t.-c. 1. §-ában foglalt törvény azon rendelkezésével, hogy az igazságszolgáltatás a közigazgatástól elkülönítettik és egymás hatáskörébe nem avatkozhatnak, azt nem tudom gyakorlatilag felfogni.

Azt sem tudom megérteni, hogy ezek a rendelkezések hogyan férnek össze azzal az általános hatásköri szabállyal, hogy magánjogi jogviszonyból eredő vitás ügyek a rendes bíróság hatáskörébe tartoznak, —

hogy egy minőségi kifogás kérdésében az árleszállítás és elállás kérdésében a földmivclésügyi miniszter döntsön!

Ezek a megállapítások nincsenek ellentétben azzal a ténnyel, hogy míg a termelőre továbbra is érvényben tartott a 71.000/1924. F. M. sz. rendelet 1. §-a az alsó határértéket 3.3%-ban szabja meg, mégis a 14.120/1929. F. M. sz. rendelet 3.5%-on aluli tejnél enged kifogást,

mert a 71.000/1924. F. M. sz. rendelet a teljes tej fogalma alatt a tehéntől megszakítás nélkül teljesen kifejt tejet ért, —

s így 3.3%-os felül levő termelőtől származó tej is lehet „nem: törvényes” kellékü.

Nézzük azonban csak tovább a tejrendeleteket.

Az 1931. évi XXVI. t.-c. 2. §-a felhatalmazta a miniszteriumot, hogy a gazdasági és hitelélet megóvása érdekében magánjogi és eljárási, úgyszintén törvényhozás hatáskörébe tartozó rendelkezéseket tehessen. Ezt a törvényt az 1932. évi VII. t.-c. 1933. évi június 30-ig fentartotta.

Mindezekre az indokolás szerint azért volt szükség, mert a „gazdasági és hitelügyi” kérdések rendezése magánjogokat érinthet.

Ezen jogszabályos felhatalmazás alapján lépett életbe az 5.000/

1933. M. E. sz. rendelet, melynek figyelemreméltó magánjogi vonatkozásai a következők:

A földművelésügyi miniszter megvonhatja a vállalat iparüzési jogát, ha a vállalat ismételt megintés dacára elfogadható indok nélkül, az értékesítési viszonyoknak megfelelő árnál alacsonyabb árat fizet (2. §.).

A földművelésügyi miniszter elrendelheti, hogy a zárt területen levő tejkereskedő tejét csak egy szállítótól szerezhető be (17. §.).

A földművelésügyi miniszter megállapíthatja a termelői és fogyasztási árat, a viszonteladási jutalék nagyságát s ebben az esetben a szerződésben kikötött ár helyébe ez az összeg lép. Viszonteladó részére kikötött egyéb előny érvénytelen. Megállapíthatja a régié költséget és nyereséget és kötelezheti — iparendély megvonásának terhével — a vállalatot a tejelosztási és eladási rendszerének okszerű beosztására és egyszerűsítésére (19. §.).

A földművelésügyi miniszter elrendelheti, hogy a zárt területen levő tejipari vállalatok a tagdíjat (t. i. Tejtermelők Budapesti Szövetségének tagdíját) a szállítóiktól vonják le és a szövetségnek szállítják be (20. §.).

Nem ment a magánjogi rendelkezésektől az 5.000/1933. M. E. sz. rendeletet életbeléptető 66.900/1933. F. M. sz. rendelet sem.

Kölcsönzött saját edényért díjat vagy költséget nem lehet számítani (11. §.).

A korábbi rendelet értelmében a tejkereskedő csak egy termelőtől szerezhető be a tejet. Ha az eddigi összeköttetését továbbra fentartani nem kívánja, úgy más szállítóra való átirást(?) az O. T. B. útján kell kérni. — A tejbeszerezést új szállítóra a székesfőváros polgármestere, illetve az elsőfokú iparhatóság írja át! Az O. T. B. a szükséghez képest az eddigi szállítót is meghallgatja... (12. §.).

A termelői árat a címzett vasutállomáson, illetve az átvétel helyén kell érteni. Üres kanna visszaszállítási, jegelési költség, kövezeti vám a tejszállítót terheli. Az edények díjmentesen adandók. Ezzel ellenkező megállapodás érvénytelen (13. §.).

Stb., stb. ...

Folytathatnám még ezt az ismertetést, de talán elég volt ...

Láttunk minőségi kifogásnak vegyvizsgálóállomás útján való megállapítását, felhatalmazást vételárleszállításra, elállásra, mindezek fölött miniszteri döntési jogot, szerződéses jogviszonynak, polgármester útján való „átírását”?

Hát jöhet ennél több?

Dr. Kistaludi Imre,
pécsi ügyvéd.

**Személyesen felelős-e a vállalatvezető zárgondnok az üzemtar-
tozásokért?** A kérdésre igenlőleg kell válaszolni, habár a törvény, a
kommentár e kérdésre különlegesen nem nyilatkozik, a gyakorlati
jogászok pedig reá rendszerint nemmel válaszolnak.

Zárlat, zárgondnoki vezetés alatt állt a földbirtok, gyár, gyógy-